

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 166 | Tarih 21-27 Ağustos 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 37 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

22 Ağustos: Kanser tedavisi gören Kürt müzisyen Emel Çiftçi, durumunu doğrulayan doktor raporlarına rağmen Türkiye'nin güneydoğusunda terörle bağlantılı suçlamalarla tutuklandı.

23 Ağustos: İdare ve Gözlem Kurulu, Aksaray T Tipi Kapalı Cezaevi'nde 7 ay önce bypass ameliyatı geçiren 30 yıllık hasta tutuklu Sait Gürkan'ın tahliyesini 6 ay erteledi.

23 Ağustos: Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu, Gaziantep H Tipi Cezaevi'nde bulunan Mehmet Hüseyin Öz'ün tahliyesini "yeniden suç işleme potansiyelinin yüksek olduğu" gerekçesiyle 6 ay erteledi.

23 Ağustos: Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu, Aksaray T Tipi Cezaevi'nde 30 yıldır tutuklu bulunan Sait Gürkan'ın tahliyesini "pişmanlık duymadığı" gerekçesiyle 6 ay erteledi.

24 Ağustos: Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi'ne gönderdiği görüşte, muhalefet milletvekili Can Atalay'ın dokunulmazlığına rağmen tutukluluğunun devamının uygun olduğunu belirtti.

24 Ağustos: Adalet Bakanlığı, inanç temelli Gülen hareketiyle bağlantılı olmaktan hüküm giyen 86 yaşındaki engelli Mustafa Said Türk'ün Adli Tıp Kurumu'nun (ATK) raporuna dayanarak Türkiye'nin batısındaki evine dönebileceğine karar verdi.

24 Ağustos: Silivri 5 No'lu Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu, 29 yıldır cezaevinde bulunan ve şartlı tahliye tarihine bir yıl kalan şair İlhan Sami Çomak ve avukatlarının yaptığı denetimli serbestlik başvurusunu reddetti.

25 Ağustos: İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi Eş Başkanı Ercan Yılmaz, Türkiye genelinde cezaevlerinde bulunan en az 271 mahpusun tahliyesinin İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla ertelendiğini açıkladı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Ağustos: Ankara'da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı önünde hayat pahalılığını protesto eden bir kişi polis tarafından gözaltına alındı.

26 Ağustos: İstanbul polisi, kolluk kuvvetlerinin Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) hak ihlallerine ilişkin kararlarını tanımayı reddetmesini protesto etmek için İstiklal Caddesi'nde toplanan en az 25 hak savunucusunu gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Ağustos: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), ABD'li yayın kuruluşu Voice of America'nın Türkiye edisyonuna yayın lisansı alması ya da erişim yasağıyla karşılaşması için 72 saat süre verdi.

23 Ağustos: Bir mahkeme, yerel bir Türk gazeteci olan Kadir Koç'un cumhurbaşkanına ve iki eski bakana hakaret ettiği gerekçesiyle üç kez mahkum olduğu hapis cezasını çekmeye başlamasına karar verdi.

24 Ağustos: İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği, MET-GUN İnşaat şirketinden bahseden bir haber ile şirketle ilgili diğer 3 haberin kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle silinmesine ve arama motorlarında talep edenlerle ilişkilendirilmemesine karar verdi.

25 Ağustos: Gerçek Gündem haber sitesi editörü Furkan Karabay, iki bakan yardımcısı ve bir yüksek mahkeme üyesini hedef aldığı iddia edilen tweetlerinde kamu görevlilerine hakaret etmekle suçlandı.

25 Ağustos: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), NR 1 Türk'te yayınlanan dans kliplerinde "erotik içerik" tespit edilmesi ve Power TV'de yayınlanan bir videoda sigara görüntülerine yer verilmesi nedeniyle her iki kanala da idari para cezası verdi.

26 Ağustos: Erzurum 2. Sulh Ceza Hakimliği, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Erzurum Özel Güzide Bakım Merkezi hakkında hazırlanan raporda yer alan yolsuzluk ve cinsel istismarla ilgili 3 habere kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle erişim yasağı getirdi.

27 Ağustos: İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 78'liler Girişimi Sözcüsü Celalettin Can'a Özgür Gündem gazetesi genel yayın yönetmenliği yaptığı için verilen 15 aylık hapis cezasını gazeteyle dayanışma amacıyla bir günlüğüne tebliğ etti.

27 Ağustos: Şanlıurfa 2. Sulh Ceza Hakimliği, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın talebi üzerine Şanlıurfa'da 15 yaşındaki çocuğa işkence yaptığı iddia edilen baba ve

amcanın tutuklanmasına ilişkin 3 habere kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verdi.

KÜRT AZINLIK

22 Ağustos: Adana'da HDP ve Yeşil Sol Parti'nin ortak kullandığı binaya yanıcı ve patlayıcı madde bırakan kişi savcılık tarafından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

23 Ağustos: Raporlar, özellikle kapalı cezaevlerinde aşırı kalabalıklaşmanın bir sorun olmaya devam ettiğini belgeledi.

25 Ağustos: Diyarbakır 1 No'lu Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde mahpusların sosyal, kültürel ve sportif haklarını kullanmalarının engellendiği, haklarında toplatma kararı olmamasına rağmen mahpuslara istedikleri gazetelerin verilmediği, mahpuslara verilen yemeklerin besleyici ve hijyenik olmadığı, cezaevi kantininde satılan ürünlerin fiyatlarının yüksek olduğu raporlara yansdı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

21 Ağustos: Van 5. Ağır Ceza Mahkemesi, Ocak ayında Afgan bir mültecinin Türkiye'den İran'a geri gönderilmesi sırasında tecavüz etmekten suçlu bulunan iki Türk askerini toplam 69 yıl hapis cezasına çarptırdı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

21 Ağustos: Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekili Sezgin Tanrıkulu, Haziran ayında toplam 357 kişinin Türk polisi tarafından kötü muameleye maruz kaldığını iddia eden bir rapor yayınladı.

21 Ağustos: Polis memurlarının Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde 2 kişiyi ciddi şekilde dövdüğü iddia edildi.

23 Ağustos: Antep'te gözaltına alınan Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP) üyeleri Mihriban Aslan ve Hatice Özaslan'ın Antep İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde çıplak aramaya maruz kaldığı bildirildi.

24 Ağustos: Ankara'nın Çankaya ilçesinde sivil giyimli 2 polis memuru ve 1 bekçi yoldan geçen kadınlara fiziksel ve sözlü şiddet uyguladı.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

24 Ağustos: Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, Türk hükümetinin Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla 112 ülkede sürgünde yaşayan 1.269 kişinin iadesini istediğini açıkladı.

KADIN HAKLARI

21 Ağustos: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Temmuz ayında Türkiye'de yirmi beş kadının erkekler tarafından öldürüldüğünü, dokuz kadının ise şüpheli bir şekilde hayatını kaybettiğini açıkladı.